

Комісії України ємари відкрити, гору громадського комітету "Рівності можливостей" Олександра Чекишева і заступника голови Комітету виборців України Олександра Черенка.

— То чи є правові можливості для скасування результатів виборів?

Згідно з усіма соціологічними опитуваннями, із 24 політичних партій — учасниць виборчих перегонів — лише чотири мають реальні шанси поборотися за крісло у Верховній Раді. Але, здається, ці прогнози зовсім не лякають дрібні партії, які енергійно ведуть свої малоперспективні виборчі перегони.

Про причини їх походу на вибори, "Експрес" спитав голову правління Центру прикладних політичних досліджень "Пента" Володимира Фесенка.

— Чому дрібні політичні сили, проти досить примарні шанси потрапити до парламенту, таки стартують у виборчих перегонах?

— Причина стандартна — це певні ілюзії та надії керівників і спонсорів малих партій. Вони сподіваються на те, що якимось дивом, завдяки модерновій виборчій технології або через привабливу назву чи вдале гасло, їхні партії зуміють подолати виборчий бар'єр. А підігрівають цю ситуацію деякі "шаманські" політехнологи: вони рбцяють політикам зопіт гори, демонструють суперфективні технології. Насправді ж вони свідомо "розводять" своїх потенційних клієнтів, а політики дуже часто кулюються на це.

— Але ж, мабуть, не всі вірять таким обцянкам?

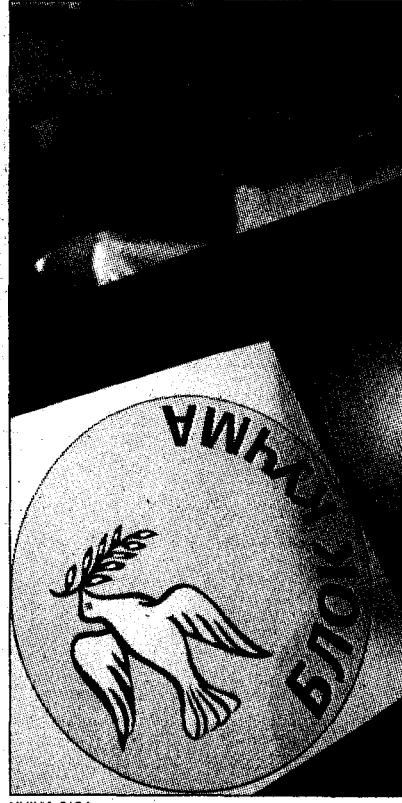
— Звичайно. Деякі політичні сили їдуть на вибори і з інших, суто раціо-

реможців через суди. Досить не реєструватися — жоден із нинішніх обговорюваних союзів політичних сил разом не набере двох третин мандатів.

Андрій ГАНУС

Політичні "спойлери"

Малі партії йдуть на вибори, щоб заробити гроші і "псувати політичне повітря"

— Звісно, що ні. Є партії, які у політології називають "спойлерами", тобто такими, котрі "псують політичне повітря". От саме вони не так змагаються за успіх, як виконують суто технологічні завдання і працюють проти окремих політсил, використовуючи при цьому різні інформаційні і політичні приводи. Іноді вони виконують ще й додаткові завдання, наприклад, вчиняють скандали. Крім того, "спойлери" можуть працювати на зрив нормального виборчого процесу, ініціюючи судові позови або проти окремих політсил, або проти деяких моментів у самому процесі організації виборів. От, наприклад, Блок Супрун протестує проти формування окружних виборчих комісій лише з парламентських партій. Є, звісно, і такі партії, які йдуть на вибори, щоб заробити гроші, навіть не думаючи про місце у парламенті.

— Які ж ще партії можуть виступати у ролі потенційних "спойлерів"?

— Найяскравіший приклад — Партія вільних демократів. І це пов'язано з особистими політичними характеристиками її лідера Михайла Бродського. Він дуже схильний до епатажу і скандалу. З іншого боку, її представники хочуть опанувати ідеологічну нішу партій нового середньо-

програми, а передвиборну — списав із гасел опозиції, не дуже важливо. Головне, щоб Віктор Федорович стабільно був при владі. І тоді ВВП зростатиме в тих, у кого треба.

■ Закінчення на стор. 6

го класу. На минулих виборах у цьому амплуа виступала партія "Віче Богословської. А оскільки вона пішла до Партії регіонів, ця ніша відносно вільна. Крім того, уже згаданий Блок Супрун намагається відібрати трохи голосів у ПР на сході країни, у Криму це зробить Блок Волкова "КУЧМА".

— На цих виборах зареєструвалося двічі менше партій, ніж торік. Чому?

— Насамперед це пов'язано із фінансуванням виборів і оцінкою перспектив. Багато потенційних спонсорів розуміють, що цьогоорічна виборча кампанія є короткотривалою, відповідно, часу для "розкутки" нових проєктів нема. Також багатьох спонсорів охолодив негативний досвід роботи Верховної Ради. Вони зрозуміли, що можуть викинути гроші на вітер. А навіщо їм це? Друге: процес формування нової виборчої системи в Україні набирає обертів. Усі розуміють, що головну роль у політиці гратимуть великі партії. За них на виборах віддадуть голоси понад 70 відсотків населення. Для всіх інших зостануться електоральні залишки. Й останнє — тепер стало зрозуміло, що три відсотки є дуже високим виборчим бар'єром. Досвід виборів-2006 показав, що можна витратити кілька десятків мільйонів доларів на виборчу кампанію і мати дуже низький результат. От усе це і призводить до того, що зменшується кількість суб'єктів виборчого процесу.

Адріана ГРИНИШИН

ЧИМ НАГЛЯДЛЯТИ ШКІЛПВІЛКЗУ?

apxly